

Beoordeling Bacheloropleiding Maritiem Officier

Samenvatting en recensie

In januari 2023 heeft een onafhankelijk panel de bestaande hbo-bacheloropleiding Maritiem Officier aan de Hogeschool van Amsterdam (HvA) bezocht en beoordeeld. De voltijdopleiding leidt studenten op tot professionals die werkzaam zijn in een internationaal georiënteerde beroepsomgeving in de koopvaardij, offshore, waterbouw en havens en logistiek. Studenten kiezen voor een van de twee afstudeerrichtingen: scheepswerktuigkundige of stuurman.

De beoordeling van deze opleiding vond plaats volgens de richtlijnen van het Experiment Instellingsaccreditatie met lichtere opleidingsaccreditatie. Het experiment biedt instellingen met een positief verlopen instellingsaccreditatie de mogelijkheid om hun opleidingen via een beperkte visitatie te laten beoordelen. De HvA is een van de hogescholen die aan het experiment deelneemt. De beperkte visitatie richt zich op twee aspecten: de beoogde leerresultaten (standaard 1) en de gerealiseerde leerresultaten (standaard 4). Deze rapportage richt zich dan ook alleen op deze twee standaarden.

Het panel beoordeelt op basis van de beoordeling van deze twee standaarden de kwaliteit van de opleiding als **positief** en heeft enkele aanbevelingen om de kwaliteit van de opleiding voor wat betreft standaard 1 en 4 verder te versterken.

RECENSIE

Het panel heeft een zich sterk ontwikkelende opleiding aangetroffen, waar met een grotendeels vernieuwd docententeam hard wordt gewerkt aan een aantrekkelijk en kwalitatief sterke opleiding. De recente verhuizing naar een nieuw pand met meer ruimte voor de voorzieningen en onderwijsvernieuwing biedt daar goede kansen voor. Kansrijk is ook de groeiende samenwerking met de andere opleidingen binnen de faculteit Techniek, waar de opleiding Maritiem Officier deel van uitmaakt.

Studenten zijn enthousiast over de betrokkenheid en de kleinschaligheid van de opleiding. Sterk punt is de nauwe betrokkenheid van het maritieme werkveld, zowel in de haven van Amsterdam als daarbuiten.

De opleiding voldoet aan een behoefte: er is veel vraag naar zeevarenden vanuit het werkveld en dat terwijl het studentenaantal terugloopt. De omvang van de opleiding is beperkt: afgelopen jaar stroomden 25 nieuwe studenten in. De opleiding is zich goed bewust van haar kwetsbare positie en zoekt naar mogelijkheden om zich sterker te profileren. De opleiding wil onder meer een sterkere focus leggen op milieuaspecten, energietransitie, digitalisering en veiligheid en gezondheid aan boord. Relevante onderwerpen vindt het panel, die in de toekomst een herkenbare plek in de afstudeerwerken verdienen.

Daarnaast onderzoekt de opleiding de mogelijkheid om zich niet alleen op zeevarende functies te richten, maar zich ook verder te verbreden naar andere maritiem gerelateerde functies op de wal. Een van de overwegingen daarbij is dat de meeste alumni gemiddeld na vijf jaar varen uitstromen naar een walfunctie. De studenten die het panel gesproken heeft geven echter aan naar de zeevaartopleiding van de HVA te komen om te gaan varen. Tegelijkertijd hebben alumni het panel verteld dat de HBO-zeevaartopleiding later goede kansen biedt op de arbeidsmarkt aan de wal.

Het panel heeft een aantal kritische geluiden opgevangen van werkveldvertegenwoordigers over de mogelijke verbreding van de opleiding. Het panel geeft de opleiding de suggestie mee om nog eens kritisch naar deze ontwikkeling te kijken.

Tegelijkertijd zoekt de opleiding naar nieuwe manieren van onderwijs onder meer gericht op de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden in het curriculum en het aftoetsen van de onderzoeksvaardigheden in het afstudeertraject. Samen met de andere technische opleidingen werkt de opleiding aan de inrichting van 'Communities of Practice' waarbinnen de toetsing van de onderzoeksvaardigheden op eindniveau reeds in de eerste helft van het vierde jaar plaats zou kunnen vinden. Daarmee zouden de kwaliteiten van het onderzoeksgedeelte van de afstudeerwerken minder afhankelijk worden van de wisselende en soms ongunstige omstandigheden waaronder studenten tijdens de laatste zeestage hun onderzoek moeten uitvoeren. De kwaliteiten van de afstudeerders zouden met een andere manier van afstuderen beter voor het voetlicht kunnen komen. De opleiding heeft in het studiejaar '22-'23 hiervoor de eerste stappen gezet. Het panel juicht deze ontwikkeling toe.

Het panel ziet dat er veel ontwikkelactiviteiten op het bord van een team met een beperkte omvang liggen. Het enthousiasme van het team komt de draagkracht en de uitvoering van deze activiteiten ten goede. De draagkracht van een team met acht docenten kent echter ook zijn beperkingen. Het panel adviseert daarom met klem om prioritering aan te brengen in de vele ontwikkelactiviteiten, waarbij de kwaliteit en de toekomstbestendigheid van de opleiding voorop dient te staan. Het panel heeft daartoe een aantal aanbevelingen geformuleerd. Het panel vindt dat de opleiding vooral de aandacht dient te houden bij het borgen van een aantal onderdelen die de kwaliteit van het afstuderen ten goede komen.

Samenvattend vindt het panel de nauwe betrokkenheid met het werkveld en de interne gedrevenheid om de opleiding toekomstbestendiger te maken sterke punten van de opleiding Maritiem Officier. Aandachtspunt is de kwetsbare omvang van de opleiding die prioritering van de te ondernemen activiteiten en blijvende aandacht voor kwaliteitsborging noodzakelijk maakt.

STANDAARD 1 BEOOGDE LEERRESULTATEN

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding Maritiem Officier leidt op tot maritieme professionals in twee afstudeerrichtingen: stuurman en scheepswerktuigkundige. De opleiding heeft daartoe een beroepsbeeld ontwikkeld en eindkwalificaties vastgesteld in de vorm van beoogde leerresultaten inclusief gedragscriteria. Deze eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de beroepstaken en de hbo-competenties uit het landelijke vastgestelde domeinomschrijving Maritiem Officier en Ocean Technology. De beoogde eindkwalificaties moeten daarnaast voldoen aan de internationale Standards of Training Certification and Watchkeeping (STCW).

De opleiding heeft kunnen aantonen dat de beoogde leerresultaten voldoen aan de eisen die nationaal en internationaal aan maritieme professionals op hbo-bachelorniveau gesteld mogen worden. Het panel heeft verder kennisgenomen van de visie op onderzoek en internationalisering en vindt deze beide passend voor de toekomstige afgestudeerde

maritieme professional. Recent staat het onderwerp als de toekomstige profilering van de opleiding op de agenda. De thema's die daarbij aan bod komen acht het panel belangrijk voor het toekomstige werk van de maritieme professional.

De opleiding werkt nauw samen met het werkveld ten behoeve van de regelmatige aanscherping van het beroepsbeeld, de beoogde leerresultaten en daarbij behorende gedragscriteria. Dankzij de validering door het werkveld en de koppeling aan de eisen van het STCW beschikt de opleiding over inhoudelijk zeer relevante beoogde leerresultaten.

STANDAARD 4 GEREALISEERDE LEERRESULTATEN

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers bestudeerd en aanvullend een aantal trainingslogboeken van de afstudeerstage opgevraagd. Daarnaast heeft het panel alumni en werkveldvertegenwoordigers bevraagd op de kwaliteit van de afstudeerders.

Het afstudeerproces is in ontwikkeling. In het huidige afstudeertraject staat het uitvoeren van een praktijkgericht onderzoek centraal tijdens de laatste zeestage. Studenten die na een mbo-zeevaartsopleiding in de hbo-bacheloropleiding instromen, doen een praktijkgericht onderzoek aan de wal als afstudeerproject. Het panel stelt vast dat de omstandigheden waarbinnen het afstuderen plaats vindt, de kwaliteit van het afstuderen beïnvloeden.

Van de vijftien afstudeerwerken achtte het panel in één geval het afstudeerwerk niet voldoende. Dat valt binnen de toegestane marge van 10 procent afwijkingen binnen de steekproef van vijftien werken. De overige afstudeerwerken waren wel voldoende.

De werkveldvertegenwoordigers die het panel gesproken heeft zijn zeer tevreden over het denk- en werkniveau van de studenten die in Amsterdam zijn afgestudeerd. Afgestudeerden komen direct na afloop van hun stage aan het werk, veelal in het bedrijf waar zij stage hebben gelopen. Alumni die er later voor kiezen om een functie aan de wal te vervullen, komen ook daar snel aan de slag.

Op basis van de afstudeerwerken, de aanvullende informatie en de input van het werkveld, stelt het panel vast dat de kwaliteit van de afgestudeerden voldoet aan het hbo-bachelorniveau.

Inhoudsopgave

<u>SAMENVATTING EN RECENSIE .....</u>	<u>2</u>
RECENSIE	2
<u>INLEIDING .....</u>	<u>6</u>
HET PANEL	6
WERKWIJZE	6
BASISGEGEVENS OPLEIDING.....	8
<u>BEOORDELING STANDAARD 1 BEOOGDE LEERRESULTATEN.....</u>	<u>9</u>
OORDEEL.....	9
BEVINDINGEN	9
BEROEPSBEELD	9
BEOOGDE LEERRESULTATEN	9
EIGEN INKLEURING.....	10
VISIE OP ONDERZOEKEND VERMOGEN.....	11
VISIE OP INTERNATIONALISERING	11
VALIDERING BEOOGDE LEERRESULTATEN	12
ONTWIKKELINGEN OPLEIDING.....	12
<u>BEOORDELING STANDAARD 4 REALISATIE BEOOGDE LEERRESULTATEN .....</u>	<u>14</u>
OORDEEL.....	14
BEVINDINGEN	14
AFSTUDEERTRAJECT IN ONTWIKKELING	14
KWALITEIT EINDWERKEN	17
BORGING EINDNIVEAU	17
<u>EINDOORDEEL .....</u>	<u>18</u>
<u>AANBEVELINGEN.....</u>	<u>18</u>
<u>BIJLAGE 1 BEZOEKPROGRAMMA.....</u>	<u>19</u>
<u>BIJLAGE 2 BESTUDEERDE DOCUMENTEN .....</u>	<u>20</u>
<u>BIJLAGE 3 PANELSAMENSTELLING .....</u>	<u>21</u>

Inleiding

Op 19 januari 2023 bezocht een onafhankelijk visitatiepanel de voltijds bacheloropleiding Maritiem Officier aan de Hogeschool van Amsterdam (verder HvA). Dit rapport beschrijft de bevindingen en de beoordelingen van het panel dat de opleiding heeft bezocht.

De beoordeling is uitgevoerd op basis van het 'Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland' uit 2018.

De HvA neemt deel aan het Experiment instellingsaccreditatie met lichtere opleidingsaccreditatie. Conform de nadere uitwerking van dit experiment heeft de visitatie van de opleiding Maritiem Officier zich gefocust op twee standaarden bij het NVAO-beoordelingskader: de beoogde leerresultaten (standaard 1) en de gerealiseerde leerresultaten (standaard 4).

Het panel

De HvA heeft voor deze beoordeling een visitatiepanel samengesteld, dat vervolgens is goedgekeurd door de NVAO. Het visitatiepanel is ondersteund door een onafhankelijke bij de NVAO-geregistreerde secretaris.

Het panel bestond uit:

De heer G.J. Huisink MSc (voorzitter)

De heer W.A. van Essen MSc (deskundige)

De heer B.H.W. Roosenboom (deskundige)

De heer M.P. Veenstra (deskundige)

De heer R. van Setten (student-lid)

Mevrouw C.M.F. Bomhof MOC (secretaris)

Werkwijze

Voorafgaand aan de visitatie heeft de opleiding een zelfevaluatie opgesteld en voorzien van aanvullende documentatie en deze aan het panel ter beschikking gesteld. Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek deze documentatie bestudeerd en voorlopige bevindingen met elkaar gedeeld bij een vooroverleg. Ook heeft het panel zich op basis van een steekproef van vijftien afstudeerdossiers een beeld gevormd van de kwaliteit van de afgestudeerden.

Op de bezochtdag heeft het panel gesprekken gevoerd met management, studenten en alumni, docenten, de examencommissie en het werkveld. Medewerkers en studenten van de opleidingen zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten het bezoekprogramma om (inloopsprekuren). Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

Aan het einde van de visitatiedag heeft het panel op basis van alle ter beschikking gestelde informatie zich een oordeel gevormd over de standaarden 1 en 4 en deze mondeling teruggekoppeld aan de opleiding.

Na afloop van het bezoek heeft de secretaris een rapportage opgesteld, dat vervolgens aan het panel en een onafhankelijke tegenlezer is voorgelegd. Na de verwerking van de hierop verkregen feedback is de rapportage ter controle op feitelijke onjuistheden

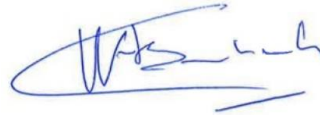
voorgelegd aan de opleiding Maritiem Officier. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld, nadat de benodigde aanpassingen in overleg met het panel zijn verwerkt. Op initiatief van de opleiding vindt in 2023 een ontwikkelgesprek plaats.

Het panel verklaart dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Amsterdam, 28 maart 2023

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a long horizontal stroke that tapers to the right.

De heer G.J. Huisink
(voorzitter)

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, rounded initial 'C' followed by several smaller, connected letters.

Mevrouw C.M.F. Bomhof
(secretaris)

De Opleiding in het kort

De opleiding Maritiem Officier aan de HvA is een van de oudste in ons land. Opgericht in 1785 als Kweekschool voor de Zeevaart maakt de opleiding sinds 1992 deel uit van de Hogeschool van Amsterdam.

De opleiding Maritiem Officier is onderdeel van de Faculteit Techniek tezamen met negen andere bacheloropleidingen, een Associate Degree-opleidingen en twee Masteropleidingen. Net als de meeste Techniek-opleidingen is de opleiding Maritiem Officier in 2022 verhuisd naar een nieuw onderkomen: het Jacoba Mulderhuis.

Er zijn vier bacheloropleidingen Maritiem Officier in Nederland, Het aantal studenten dat kiest voor één van de vier opleidingen tot Maritiem Officier is beperkt en neemt af, ondanks de grote vraag naar afgestudeerden.

De Amsterdamse opleiding is de kleinste van de vier met circa 100 studenten. Afgelopen jaar stroomden 25 nieuwe studenten in. Om het aantal studenten te doen toenemen, is de opleiding zich aan het oriënteren op een herprofilering: enerzijds door verbinding met andere opleidingen van de Faculteit Techniek, anderzijds door binnen de vier Maritiem Officiersopleidingen een eigen onderscheidende identiteit te laten zien.

De opleiding wordt verzorgd door een docententeam van acht docenten, onder leiding van de opleidingsmanager, ondersteund door de teamcoördinator, de curriculumcommissie, een onderwijskundige, een onderwijscoördinator en een opleidingssecretaris.

De opleiding kent twee afstudeerrichtingen. Studenten worden opgeleid als stuurman of als scheepswerktuigkundige. Nieuwe studenten stromen in vanuit de middelbare school en volgen de opleiding gedurende vier jaar. Daarnaast zijn er mbo-studenten die al een opleiding op een zeevaartschool hebben afgerond. Zij volgen een aangepast programma van drie jaar met een aangepast afstudeerprogramma.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO)	Maritiem Officier
CROHO	34384
Oriëntatie en niveau opleiding	hbo
Niveau opleiding	bachelor
Graad	BSc
Aantal studiepunten	240 Ec
Afstudeerrichtingen	Scheepswerktuigkundige of Stuurman
Opleidingslocatie(s)	Amsterdam
Onderwijstaal	Nederlands

Beoordeling standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en eventueel op internationale eisen.

Oordeel

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding Maritiem Officier aan de HvA volgt in haar formulering van de eindkwalificaties de landelijke vastgestelde domeinomschrijving Maritiem Officier en Ocean Technology in combinatie met de internationale Standards of Training Certification and Watchkeeping (STCW).

Het panel stelt vast dat het geheel van eindkwalificaties voldoet aan het hbo-bachelorniveau. De opleiding werkt nauw samen met het werkveld ten behoeve van de regelmatige aanscherping van het beroepsbeeld, de beoogde leerresultaten en de uitwerking daarvan in gedragscriteria.

De opleiding beschikt dankzij de validering door het werkveld en de koppeling aan de eisen van het STCW over inhoudelijk zeer relevante beoogde leerresultaten.

Het panel heeft verder kennisgenomen van de visie op onderzoek en internationalisering en vindt deze passend voor de toekomstige afgestudeerde maritieme professional.

Bevindingen

Beroepsbeeld

De bacheloropleiding Maritiem Officier leidt op tot professionals die werkzaam zijn in een internationaal georiënteerde beroepsomgeving in de koopvaardij, offshore en waterbouw. De afgestudeerde maritiem officiers zijn in staat om analytisch en methodisch problemen op te lossen. Zij denken procesgericht, hebben een kritische houding en kunnen goed presteren in een complexe omgeving. Studenten kunnen afstuderen als stuurman of scheepswerktuigkundige. Na een afgeronde studie kunnen zij aan de slag in de koopvaardij, de waterbouw of de offshore. Afgestudeerden kunnen een vaarbevoegdheid aanvragen voor schepen met onbeperkte tonnage, motorvermogen en vaargebied.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel vindt het beroepsbeeld van de opleiding helder geformuleerd en passend bij de werkomgeving van toekomstig afgestudeerden.

Beoogde leerresultaten

De eindkwalificaties van de opleiding Maritiem Officier zijn gebaseerd op de landelijke domeinbeschrijving Maritiem Officier en Ocean Technology (2018). Deze domeinbeschrijving sluit aan op de internationale Standards of Training Certification and Watchkeeping (STCW).

Nederlandse Maritieme Officieren moeten verder voldoen aan de eisen zoals vastgelegd in de Wet Zeevarenden en het daarbij behorende Besluit Zeevarenden Handelsvaart en Zeilvaart en diverse regelingen. Naast het hbo-diploma moeten kandidaten minimaal 300 dagen vaartijd conform het STCW hebben doorgemaakt en medisch goedgekeurd zijn voor

de zeevaart. Ook moeten zij in het bezit zijn van de certificaten van een aantal specifieke veiligheids- en beveiligingstrainingen. Deze trainingen staan onder rechtstreeks toezicht van de Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T).

Het landelijk domein maakt onderscheid in zes beroepstaken:

- Het voeren van een veilige navigatie.
- Het zorgdragen voor een veilige belading.
- Het beheren en bedienen van het technisch bedrijf.
- Het organiseren en uitvoeren van onderhoud.
- Het verbeteren/optimaliseren van de bedrijfsvoering
- Het handelen bij het bestrijden van calamiteiten.

De opleiding heeft deze beroepstaken vertaald in beoogde leerresultaten op eindniveau voor zowel de afstudeerrichting stuurman als de afstudeerrichting scheepswerktuigkundige. Verder heeft zij de hbo-competenties uit het landelijk domein waarover afgestudeerden dienen te beschikken uitgewerkt in gedragscriteria. Het gaat om de competenties analyseren, onderzoeken, verbeteren, realiseren, managen, communiceren en professionaliseren. Bij de uitwerking naar gedragscriteria heeft de opleiding input opgehaald bij het werkveld en gebruik gemaakt van het Skill Sea rapport 'Future Competences' uit 2020.

De opleiding heeft de beoogde leerresultaten vanuit de beroepstaken en de gedragscriteria gerelateerd aan de Dublin Descriptoren om het hbo-bachelorniveau van de beoogde leerresultaten te borgen.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel heeft kennisgenomen van de beoogde leerresultaten van de opleiding Maritiem Officier. Het panel is positief over de wijze waarop de opleiding de beroepstaken en de hbo-competenties uit het landelijk domein helder en navolgbaar heeft uitgewerkt in gedragscriteria. Het panel vindt de betrokkenheid van het werkveld daarbij een belangrijke voorwaarde om over actuele en passende eindkwalificaties te blijven beschikken. De relatie tussen de beoogde leerresultaten en de Dublin descriptoren zijn overtuigend, waarmee het hbo-bachelorniveau is geborgd.

Het panel stelt dan ook vast dat de beoogde leerresultaten van de opleiding Maritiem Officier voldoen aan de criteria van het hbo-bachelorniveau. Studenten beschikken na een succesvolle opleiding over een internationaal vaarbewijs. Het panel vindt de beoogde leerresultaten inhoudelijk dan ook zeer relevant.

Eigen inkleuring

Marof HvA is een kleine opleiding, die streeft naar een eigen herkenbaar profiel. Bij haar profilering gaat de opleiding uit van een brede benadering van de maritieme industrie en aansluiting op de ontwikkelingen die zich daar voordoen. Belangrijke onderwerpen daarbij zijn maritiem milieu, energietransitie en smart shipping, als gevolg van verdergaande digitalisering. In samenhang daarmee ziet de opleiding wereldwijd een sterke focus ontstaan op HSEQ (Health, Safety, Environment & Quality), die vertaald (moeten) worden in managementsystemen en om verdere implementatie in werkwijzen vragen.

De opleiding wil zich daarom verder richten op de thema's Smart shipping, data-analyse, terugdringen van emissies en de focus op HSEQ.

Deze thema's sluiten aan op de onderzoeksthema's van de faculteit Techniek en worden vertaald in het derdejaars programma.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel vindt dat de opleiding Maritiem Officier aan de HVA met de thema's energietransitie, smart shipping en HSEQ aansluit op een aantal zeer relevante en actuele onderwerpen in de scheepvaart.

Het panel begrijpt dat de opleiding aansluit op onderzoeksthema's van de Faculteit Techniek. Het panel verwacht dat implementatie van deze thema's zullen leiden tot andere onderzoeksonderwerpen in de afstudeeropdrachten van studenten. Daarmee stelt deze eigen inkleuring ook eisen aan de inrichting van het onderwijsprogramma.

Visie op onderzoekend vermogen

Marof verwacht dat afgestudeerden in staat zijn om een praktijkgericht onderzoek te doen naar een maritiem vraagstuk of probleem en daar op een methodische en kritische wijze een advies of een rapportage over kan uitbrengen. De opleiding heeft dit vertaald in de gedragscriteria bij de competenties onderzoeken, analyseren en communiceren. Bij onderzoeken gaat het om het op systematische en verantwoorde wijze verzamelen van gegevens, het onderbouwen van de keuze voor onderzoeksmethode, het beoordelen van gegevens op waarde en het stellen van kritische vragen.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel onderschrijft dat onderzoekend vermogen van belang is voor de ontwikkeling van maritieme professionals op hbo-bachelorniveau. In het gesprek met onder meer docenten blijkt dat de wijze waarop dit onderzoekend vermogen in de afstudeerfase tot uitdrukking moet komen onderwerp van gesprek is. Ook blijkt dat het werkveld zoekt naar de invulling van het concept praktijkgericht onderzoek in de dagelijkse beroepspraktijk.

Het panel adviseert de opleiding om het begrip onderzoekend vermogen te concretiseren in verschillende te ontwikkelen en te toetsen vaardigheden en daarmee het onderscheid tussen hbo-niveau en mbo-niveau scherp zichtbaar te maken.

Visie op internationalisering

Maritiem officiers werken in een internationaal georiënteerde beroepsomgeving en komen in aanraking met bemanningen uit verschillende culturen. De opleiding bereidt hen daar tijdens de opleiding op voor. Er is aandacht voor (Engelse) taalvaardigheid en het vermogen om begripvol, diplomatiek en zich flexibel te gedragen in andere culturele contexten. Het beoogde gedrag is omschreven in de gedragscriteria 'communiceren en managen'. Bij communiceren staat er bijvoorbeeld dat afgestudeerden in staat moeten zijn om taal- en mediagebruik aan de situatie te kunnen aanpassen (intercultureel en situationeel taalgebruik). Ander gedragscriterium is het tonen van begrip, flexibiliteit en aanpassingsvermogen in de samenwerking met andere (culturen).

Bevindingen en overwegingen panel

In de vorige visitatie uit 2016 was aandacht voor de ontwikkeling van Engelse taalvaardigheid een aandachtspunt. Het panel constateert dat hierin stappen zijn gezet en waardeert de visie op internationalisering. Deze sluit goed aan op de beroepspraktijk van zeevarenden.

Validering beoogde leerresultaten

Om het beroepsprofiel en de daarvan afgeleide beoogde leerresultaten actueel te houden, maakt de opleiding gebruik van externe input. Allereerst neemt de opleiding deel aan het landelijk overleg met de overige drie hbo Zeevaartscholen in Nederland, de branchevereniging voor de zeescheepvaart KVNVR en vakbond Nautilus. Onderwerpen van gesprek zijn de inrichting van het onderwijsprogramma, de invulling van het praktijkgericht onderzoek en de ontwikkelingen in het werkveld. Diverse beroepenveldcommissies maken deel uit van het overleg en helpen bij de aanscherping van de beoogde leerresultaten en het onderwijsprogramma.

De opleiding Marof heeft ook een eigen Opleidingsadviesraad van acht leden. Deze adviesraad denkt onder meer mee over de (her)profilering van de opleiding en het onderwijsprogramma. Leden van de Opleidingsadviesraad zijn afkomstig uit de maritieme industrie.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel heeft kennisgemaakt met betrokken leden uit het werkveld. Het panel vindt het belangrijk dat de opleiding goed in contact blijft met het werkveld, inclusief dienstdoende koopvaardijofficieren.

Een stevige verankering in het werkveld is van groot belang om de opleiding actueel aangesloten te houden op de snelle ontwikkelingen die zich voordoen. Dit is extra van belang gezien de kwetsbaarheid van de opleiding en de noodzaak om deze toekomstbestendiger te maken.

Ontwikkelingen opleiding

Naar verwachting zullen de STCW-eisen binnenkort worden geactualiseerd door een aangepast verdrag. Via een van de docenten is de Marof-opleiding betrokken in het internationaal overleg dat meedenkt over de doorontwikkeling van de STCW. Zoals het ernaar uitziet gaat het nieuwe STCW zich meer focussen op thema's als digitalisering, autonoom varen, duurzaamheid, diversiteit en inclusie.

Ook het landelijk domeinprofiel is aan herijking toe, vindt de opleiding, om in te kunnen spelen op de nieuwe ontwikkelingen die zich voordoen in het werkveld. In overleg met de andere zeevaartscholen wil de opleiding graag het landelijk domeinprofiel door ontwikkelen.

Andere ontwikkeling is het onderzoek naar verbreding van de profilering die de opleiding samen met de Faculteit Techniek en de Opleidingsadviesraad onderneemt. De opleiding

denkt daarbij ook aan het opleiden van studenten tot professionals in aanpalende werkvelden zoals de offshore, de waterbouw, havenbedrijven en maritieme dienstverleners en toeleveranciers.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel heeft met studenten, alumni en werkveld gesproken over de huidige en mogelijk toekomstige profilering van de opleiding.

Het panel constateert dat de studenten nadrukkelijk voor de opleiding Maritiem Officier hebben gekozen vanuit de motivatie om te gaan varen. Alumni kiezen veelal na circa vijf jaar voor een voortzetting van hun loopbaan aan de wal. De opleiding die zij hebben gevolgd in combinatie met hun werkervaring bieden daarvoor voldoende aangrijpingspunten.

Het panel begrijpt de overwegingen van de opleiding om de basis te verbreden om op deze manier de studenteninstroom positief te beïnvloeden en door samenwerking met andere opleidingen binnen de faculteit Techniek de robuustheid van de opleiding Maritiem Officier te versterken. Dit mag echter niet ten koste gaan van de basiskwaliteit van de opleiding.

Het panel denkt dat de doorontwikkeling van de bestaande opleiding inclusief het afstudeertraject, de noodzakelijke vertaling van de nieuwe STCW eisen in het curriculum en de aanstaande doorontwikkeling van het landelijk domein de komende jaren veel aandacht zullen vragen van het in omvang beperkte docententeam. Dat maakt prioritering van activiteiten noodzakelijk.

Het panel adviseert de opleiding om de prioriteit uit te laten gaan naar het versterken van de bestaande opleiding met de huidige profilering en de implementatie van de vernieuwingen vanuit het STCW en het landelijk domein.

Beoordeling standaard 4 Realisatie beoogde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Oordeel

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel heeft vijftien afstudeerdossiers bestudeerd en aanvullend een aantal trainingslogboeken opgevraagd. Daarnaast heeft het panel alumni en werkveldvertegenwoordigers bevroegd op de kwaliteit van de afstudeerders. Op basis van de afstudeerwerken, de aanvullende informatie uit de trainingslogboeken en de input van het werkveld, stelt het panel vast dat de kwaliteit van de afgestudeerden voldoet aan het hbo-bachelorniveau.

Het panel heeft vernomen dat de opleiding haar afstudeertraject wil verbreden door onderzoeksvaardigheden bij reguliere studenten voorafgaand aan de tweede zeestage (afstudeerstage) te laten aftoetsen op eindniveau. Het panel vindt dat een goede ontwikkeling.

Bevindingen

Afstudeertraject in ontwikkeling

De afstudeertrajecten van de studenten die het gehele curriculum van de opleiding volgen na hun middelbare school (verder reguliere studenten genoemd) verschilt van het afstudeerprogramma van studenten die een aangepast driejarig curriculum volgen na instroom vanuit een mbo-zeevaartschool (verder MV-ers genoemd).

Grootste verschil tussen reguliere studenten en MV-ers is de verplichte vaartijd van 300 vaardagen die reguliere studenten moeten afronden. MV-ers hebben in hun mbo-opleiding al aan deze verplichting voldaan.

Reguliere studenten voeren in hun tweede zeestage in het tweede semester van jaar 4 een beroepsopdracht uit aan boord, op basis van praktijkgericht onderzoek.

Tot februari 2022 schreven de studenten een standaardverslag van een product of proces aan boord van een schip. Daarnaast voerden zij een verdiepende opdracht uit, uitmondend in een analyse van een probleem of een advies. De analyse of het advies dient tot stand te komen op basis van een onderzoeksplan. Het onderzoeksplan stelden en stellen studenten op onder begeleiding van de afstudeerbegeleider. De intentie is dat studenten voorafgaand aan de zeestage al een onderzoeksplan hebben, maar in de praktijk komt het door omstandigheden vaak voor dat het tijdens de zeestage wordt aangepast (of nieuw wordt geformuleerd).

Verder schreven de studenten een reflectieverslag over de opleiding en hun professionele ontwikkeling aan de hand van de zeven hbo-competenties (zie standaard 1). Tot slot voerden zij een eindgesprek op basis van dit reflectieverslag.

Reguliere studenten voerden daarnaast nog een aantal praktische opdrachten uit, waarmee zij hun trainingsrecordbook completeerden. Deze praktische opdrachten vloeien voort uit de internationale eisen aan zeevarenden van de STCW.

MV-ers voerden na hun minor in het derde jaar een beroepsopdracht uit bij een maritiem georiënteerd bedrijf aan de wal. MV-ers rondden hun beroepsopdracht af met een presentatie en een verdediging, waarin zij reflecteerden op de uitvoering van hun opdracht en hun professionele ontwikkeling op basis van de zeven hbo-competenties.

Tot februari 2022 had het afstudeertraject in beide varianten een omvang van 20 EC. Begeleiding vond plaats door een afstudeerbegeleider van de opleiding en een bedrijfsbegeleider: voor reguliere studenten aan boord; voor MV-ers een bedrijfsbegeleider bij het bedrijf aan de wal. De beoordeling werd uitgevoerd door twee examinatoren, waarvan een betrokken was bij de afstudeerbegeleiding van de student.

Met ingang van februari 2022 heeft het afstudeertraject van reguliere studenten enige wijzigingen ondergaan, mede op basis van de uitkomsten van de Midtermreview en de conclusies uit de eigen kalibraties van de opleiding. Bij de wijzigingen is de examencommissie nauw betrokken geweest.

De omvang van het afstudeertraject is nu 30 EC. Reguliere studenten maken geen standaardverslag meer maar besteden meer tijd aan de analyse en het advies. Net als MV-ers geven reguliere studenten een presentatie van hun beroepsproducten en voeren zij een eindgesprek, waarin zij terugkijken op hun professionele ontwikkeling. Gebleven is de uitvoering van enige opdrachten ten behoeve van het trainingsrecordbook. Het afstudeertraject van MV-ers is niet gewijzigd. De beoordeling van de afstudeerwerken is verder geborgd, doordat bij de beoordeling van enkele eindwerken een extern deskundige een advies geeft, als extra naast de twee beoordelende examinatoren.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel heeft uitgebreid gesproken met alumni, met docenten en met de examencommissie over de wijze van afstuderen.

Daaruit komt naar voren dat de omstandigheden waaronder vooral de reguliere studenten hun afstudeeronderzoek aan boord moeten uitvoeren de kwaliteit van het afstudeerwerk nadelig kunnen beïnvloeden. De werkzaamheden aan boord vragen veel tijd van studenten. De begeleiding op afstand vanuit school is aan boord vaak lastig te organiseren vanwege technische beperkingen met internet. Vaak is er geen bedrijfsbegeleider op hbo-niveau aan boord aanwezig. Dataverzameling verloopt moeizaam. De werkomgeving aan boord biedt niet altijd draagvlak voor het doen van een onderzoek. Het komt dan ook nogal eens voor dat studenten bij terugkeer op school hun afstudeerwerk moeten aanvullen of herstellen.

MV-ers zijn in het voordeel ten opzichte van hun reguliere collega-studenten. De begeleiding van MV-studenten is tijdens hun afstudeertraject beter georganiseerd. MV-studenten kunnen sneller worden bijgestuurd in hun traject, omdat er meer begeleiding vanuit de opleiding beschikbaar is. Veelal is de bedrijfsbegeleiding aan de wal ook meer op hbo-afstuderende studenten toegesneden dan aan boord van een schip.

Het panel vindt dat het praktijkgericht onderzoek vaak te leiden heeft onder de omstandigheden aan boord. Hierdoor kunnen de studenten hun onderzoeksvaardigheden niet altijd goed laten zien. De vraag is of de wijze van afstuderen voldoende recht doet aan de kwaliteit van de studenten die afstuderen. Het panel heeft van de opleiding begrepen dat deze plannen ontwikkelt om de onderzoekscompetenties al eerder in het studietraject voor de laatste zeestage op eindniveau af te laten toetsen. Direct na de visitatie zijn de eerste wijzigingen al doorgevoerd. In het tweede semester van 2023 krijgt onderzoek een grotere rol in het derde jaar en komt het afstudeerprogramma uit meerdere onderdelen te bestaan. Dan is een volwaardige begeleiding vanuit de opleiding voor iedere student beschikbaar. Het panel vindt dat een goede ontwikkeling.

Voordeel hiervan zijn volgens het panel dat de toetsing van het afstuderen zich meer verbreedt. Nu ligt het accent bij afstuderen zwaar op het onderzoek en advies, waardoor de ontwikkeling op de beroepstaken en overige competenties minder zichtbaar is. Bij een eerdere toetsing van onderzoekend vermogen, zou de laatste zeestage zich meer kunnen richten op het ontwikkelen en aantonen van de overige professionele vaardigheden op hbo-bachelorniveau. Werkveldvertegenwoordigers zijn daar voorstander van. Ook zij worstelen met de uitvoering van afstudeeronderzoek aan boord.

In landelijk overleg is de kwaliteit van de trainingrecordsbooks en de wijze waarop deze recht doen aan de beroepscompetenties onderwerp van discussie. Het panel vindt het puur aftekenen van de recordsbooks ook een te magere bewijslast voor de ontwikkelde beroepsvaardigheden. Het panel juicht dan ook de ontwikkeling van een scherpere toetsing van de beroepsvaardigheden landelijk, maar ook voor de Amsterdamse opleiding toe. Het panel nodigt dan ook de opleiding uit om na te denken over aanvullende toetsing van beroepsvaardigheden

Kwaliteit eindwerken

Het panel heeft een steekproef van vijftien eindwerken bestudeerd. Bij de steekproef is rekening gehouden met afstudeerrichting, de verhouding reguliere studenten en MV-ers en jaar van afstuderen. Het merendeel van de afstudeerwerken (12 van de 15) dateren uit het jaar 2021-2022 om daarmee zoveel mogelijk recht te doen aan de laatste aangebrachte wijzigingen in het afstudeertraject.

Bevindingen en overwegingen panel

Van de vijftien eindwerken beoordeelde het panel een eindwerk als onvoldoende. Het panel vond het onderwerp wel relevant (verbeteren van biodieselreiniging) maar de kwaliteit en het niveau van het werk niet voldoende voor een hbo-afstudeerwerk. De overige afstudeerdossiers waren wel voldoende van kwaliteit. Onderwerpen waren relevant en interessant, zoals conditionbased maintenance of uitlaatgasbehandelingssystemen. Sommige onderzoeken waren matig maar wel voldoende uitgevoerd. Soms miste een kritische insteek of wat diepgang. De omvang van de eindrapportages varieerde nogal (van 30 tot 200 pagina's). Het panel is van mening dat de begeleiding in sommige gevallen beter had gekund en de resultaten ook positief had kunnen beïnvloeden. In andere werken tonen studenten duidelijk aan over de juiste technische kennis te beschikken en over de juiste vaardigheden te beschikken om een goed advies over praktijkproblemen te kunnen geven.

De reflecties die de studenten bij hun afstudeerwerken geven over hun professionele ontwikkeling verdient meer diepgang. Deze diepgang wordt gezocht bij het eindgesprek dat deel uitmaakt van het afstudeertraject.

Met uitzondering van de hierboven genoemde onvoldoende onderschrijft het panel de voldoende beoordelingen van de overige eindwerken. De afwijking van het als onvoldoende beoordeelde eindwerk past binnen de door de NVAO toegestane marge van de steekproef. Op basis van de steekproef van eindwerken en de overige informatie over de kwaliteit van de afgestudeerden zoals de input uit de training record books, stelt het panel vast dat studenten van de opleiding Maritiem Officier aantonen aan het einde van hun opleiding over de beoogde leerresultaten op hbo-bachelorniveau te beschikken.

Borging Eindniveau

De opleiding Maritiem Officier bespreekt het gerealiseerde eindniveau van haar afgestudeerden met de drie andere opleidingen in het land en wisselt afstudeerprogramma's uit. Ook de eigen examencommissie voert regelmatig steekproeven uit om de kwaliteit van het eindniveau te toetsen.

Uit gesprekken met het werkveld blijkt er veel waardering te bestaan voor de kwaliteit van de afgestudeerde maritiem officiers uit Amsterdam.

Bevindingen en overwegingen panel

Het panel vindt dat de opleiding Maritiem Officier in Amsterdam het eindniveau van haar studenten goed borgt, door uitwisseling van eindwerken met andere maritieme opleidingen in het land en door de actieve betrokkenheid van de examencommissie.

Uit het gesprek met werkveldvertegenwoordigers en alumni leidt het panel af dat afgestudeerden van de maritieme opleiding uit Amsterdam uitstekend tot hun recht komen in de beroepspraktijk. Het panel is er dan ook van overtuigd dat de kwaliteit van de afgestudeerden van de opleiding Maritiem Officier in Amsterdam voldoet aan de eisen.

Eindoordeel

Bacheloropleiding Maritiem Officier aan de Hogeschool van Amsterdam	
Standaard 1	Voldoet
Standaard 4	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Maritiem Officier van de Hogeschool van Amsterdam als **positief**.

Aanbevelingen

Algemeen

- Ga door met het versterken van de opleiding, maar doe dit op een planmatigere manier. Prioriteer de voorgenomen activiteiten die nodig zijn om de opleiding te versterken, gelet op de beperkte omvang van het docententeam. Breng meer structuur aan in de werkwijze: Leg acties vast en draag zorg voor goede opvolging.

Standaard 1

- Leg prioriteit bij het versterken van de bestaande opleiding met de huidige profilering en de implementatie van de vernieuwingen vanuit het STCW en het landelijk domein.
- Werk het begrip onderzoekend vermogen uit in verschillende te ontwikkelen en te toetsen vaardigheden, waarmee het onderscheid tussen hbo-niveau en mbo-niveau scherp zichtbaar wordt.

Standaard 4

- Zorg dat je de onderzoekscompetenties op een kwalitatief goede manier op eindniveau kunt toetsen, bijvoorbeeld op de wal in plaats van aan boord en ontwikkel een aanvullende toetsing waarmee de professionele vaardigheden op eindniveau navolgbaar kunnen worden aangetoond.

Bijlage 1 Bezoekprogramma

9:10 – 10:00 opstarten/ overleg panel

10:00 – 10:30 rondleiding op de 10^e etage en korte kennismaking met het team

10:30 – 11:00 gesprek met het management

11:00 – 11:15 pauze

11:15 – 12:15 gesprek met studenten en alumni

12:15 – 14:00 lunchen + reistijd havenkantoor (externe locatie)

14:00 – 14:45 gesprek met docenten (standaard 1 en 4)

14:45 – 14:55 pauze

14:55 – 15:15 gesprek examencommissie

15:15 – 15:30 pauze

15:30 – 16:15 gesprek met het werkveld

16:15 – 16:30 pauze

16:30 – 17:00 overleg panel (+ eventuele inloop)

17:00 plenaire terugkoppeling

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie november 2022
- Rapport Midtermreview 2021
- Domeinbeschrijving Maritime Operations
- OER 2022-2023
- Borgingsagenda 2022 Examencommissie & Maritiem Officier
- Overzicht team MarOf
- HBO Monitor 2021 Maritiem Officier (Alumni)
- Afstudeerhandleiding 2021-2022 en 2022-2023
- Overzichten Geslaagden Marof 2021 en 2022
- Steekproef van vijftien eindwerken, inclusief reflectieverslagen
- Steekproef van vijf training recordbooks

Bijlage 3 Panelsamenstelling

Naam	Rol	Korte functieomschrijving
G.J. Huisink MSc	Voorzitter	Voorzitter 1 OCEAN Coöperatie U.A.
W.A. van Essen MSc	Lid	
B.H.W. Roosenboom MSc	Lid	Onderwijskundig adviseur / toetsdeskundige bij Fontys Hogescholen
M.P. Veenstra	Lid	Business Development Manager Lloyd's Register
R.C. van Setten	Student-lid	Student opleiding Maritiem Officier, HZ University of Applied Sciences
C. Bomhof MOC	Secretaris	